

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ **Ἐ Ἐ Ἀ Ἐ Ἐ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ**

(Προσφυγή αριθ. 28073/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

3 Μαΐου 2012

Η παρούσα απόφαση είναι οριστική. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS**

Στην υπόθεση ΕΑ ΕΑ Α ΕΑ Έκατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Anatoly Kovler, *πρόεδρος,*

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Λινό-Αλέξανδρο Σισιλιάνο, *δικαστές,*

και André Wampach, *αναπληρωτής γραμματέας τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 10 Απριλίου 2012,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 28073/09) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από δύο υπηκόους του Κράτους αυτού, τον κύριο ΕΑ Ε και την κυρία ΕΑ Ε («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 12 Μαΐου 2009 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από τον κύριο Χ. Χρυσανθάκη, δικηγόρο του συλλόγου Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από την αντιπρόσωπό της, κυρία Γ. Παπαδάκη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 4 Μαΐου 2010, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Οι προσφεύγοντες έχουν γεννηθεί το 1951 και το 1959 αντίστοιχα και κατοικούν στην Αθήνα.

5. Ο πρώτος προσφεύγων ήταν διπλωμάτης, υπάλληλος του υπουργείου Εξωτερικών με τον βαθμό του Συμβούλου Πρεσβείας Α. Η δεύτερη προσφεύγουσα είναι η σύζυγός του.

6. Το 1995, ο πρώτος προσφεύγων τοποθετήθηκε στην πρεσβεία της Ελλάδας στο Ισλαμαμπάντ, στο Πακιστάν, όπου παρέμεινε για πέντε έτη.

7. Στις 4 Απριλίου 2001, ο προσφεύγων παραπέμφθηκε ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου του υπουργείου Εξωτερικών για παράβαση καθήκοντος. Κατηγορείτο ότι χορήγησε θεωρήσεις εισόδου κατά τη διάρκεια της θητείας του με σκοπό τον προσπορισμό προσωπικού οφέλους.

8. Μία ένορκη διοικητική εξέταση (ΕΔΕ) είχε επιτρέψει να αποκαλυφθεί ότι ο προσφεύγων διέθετε τραπεζικό λογαριασμό στην τράπεζα Grindlays στο Ισλαμαμπάντ, ότι η σύζυγός του διέθετε λογαριασμό στην τράπεζα Société Générale στο Ισλαμαμπάντ, καθώς και τις κινήσεις των δύο αυτών λογαριασμών. Το πόρισμα της ΕΔΕ διευκρίνιζε ότι οι πληροφορίες αυτές προέρχονταν από επικοινωνία μεταξύ του διπλωμάτη υπεύθυνου για την ΕΔΕ και του διευθυντή της υπηρεσίας πληροφοριών του Πακιστάν.

9. Στις 11 Μαρτίου 2002, το πειθαρχικό συμβούλιο έκρινε ότι ο προσφεύγων είχε διαπράξει τις πράξεις για τις οποίες κατηγορείτο και του επέβαλε πειθαρχική ποινή παύοντάς τον από τα καθήκοντά του.

10. Το πειθαρχικό συμβούλιο θεώρησε ότι ο προσφεύγων χορηγούσε σε Πακιστανούς υπηκόους θεωρήσεις εισόδου στην Ελλάδα παρανόμως και κατά παράβαση της συνθήκης Σένγκεν, με σκοπό τον προσπορισμό προσωπικού οφέλους. Σημείωσε ότι η δεύτερη προσφεύγουσα διέθετε, στην τράπεζα Société Générale, τραπεζικό λογαριασμό ποσού

510.000 δολαρίων την προέλευση του οποίου ούτε εκείνη ούτε ο προσφεύγων μπορούσαν να εξηγήσουν και ότι όλες οι καταθέσεις είχαν γίνει σε μετρητά. Υποστήριξε ότι ήταν βέβαιο ότι το ποσό αυτό προερχόταν από παράνομα έσοδα στο Πακιστάν τα οποία είχαν μετατραπεί από το τοπικό νόμισμα σε δολάρια.

11. Στις 29 Ιουλίου 2002, ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

12. Έχοντας αρχικά οριστεί για τις 23 Ιανουαρίου 2003, η συζήτηση αναβλήθηκε αυτεπάγγελτα δέκα φορές: στις 8 Μαΐου και 23 Οκτωβρίου 2003, στις 26 Φεβρουαρίου, 17 Ιουνίου και 16 Δεκεμβρίου 2004, στις 16 Ιουνίου και 8 Δεκεμβρίου 2005, στις 13 Απριλίου και 28 Σεπτεμβρίου 2006, στις 8 Ιανουαρίου 2007. Την ημερομηνία αυτή, η συζήτηση αναβλήθηκε με αίτημα του πρώτου προσφεύγοντος για τις 25 Ιανουαρίου 2007, ημερομηνία κατά την οποία έλαβε χώρα.

13. Με την απόφαση αριθ. 2474/2008 της 18^{ης} Σεπτεμβρίου 2008 (η οποία καθαρογράφηκε στις 13 Νοεμβρίου 2008), το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την προσφυγή. Επικύρωσε, αφού εξέτασε τα στοιχεία του φακέλου καθώς και τους ισχυρισμούς του πρώτου προσφεύγοντος, τις διαπιστώσεις του πειθαρχικού συμβουλίου του υπουργείου Εξωτερικών.

14. Το Συμβούλιο της Επικρατείας επεσήμανε ότι από τον φάκελο προέκυπτε ότι μετά το Ισλαμαμπάντ, ο προσφεύγων είχε διορισθεί γενικός πρόξενος στο Αννόβερο, στη Γερμανία, αλλά ότι οι γερμανικές αρχές είχαν αρνηθεί να του χορηγήσουν εκτελεστήριο διότι διέθεταν στοιχεία τα οποία αποδείκνυαν ότι ο προσφεύγων, ενώ βρισκόταν στο Πακιστάν, είχε χορηγήσει παράνομως έναν υπερβολικά μεγάλο αριθμό θεωρήσεων Σένγκεν. Η διαπίστωση αυτή αποτελούσε καρπό συνεργασίας μεταξύ των γαλλικών, βρετανικών και γερμανικών αρχών.

15. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε επιπλέον ότι ο κατάλληλος χαρακτηρισμός του πειθαρχικού παραπτώματος στο οποίο είχε

υποπέσει ο προσφεύγων ήταν «χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπής συμπεριφορά εντός της υπηρεσίας» και ότι, λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητάς του, η επιβληθείσα εν προκειμένω ποινή ήταν ενδεδειγμένη.

**I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6
§ 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ**

16. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

17. Η Κυβέρνηση αντικρούει αυτή τη θέση.

18. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 29 Ιουλίου 2002, με την προσφυγή ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας από τον πρώτο προσφεύγοντα, και περατώθηκε στις 13 Νοεμβρίου 2008, με την καθαρογραφή της απόφασης αριθ. 2474/2008 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Διήρκεσε επομένως έξι έτη και τρεις μήνες περίπου για έναν βαθμό δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

19. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σύμφωνα με το άρθρο 34 της Σύμβασης, «μπορεί να επιληφθεί προσφυγής που υποβάλλεται από κάθε φυσικό πρόσωπο (...) που ισχυρίζεται ότι είναι θύμα παραβίασης από οποιοδήποτε από τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη των δικαιωμάτων που

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS**

αναγνωρίζει η Σύμβαση ή τα Πρωτόκολλα αυτής (...)». Έπεται ότι για την εκπλήρωση των προϋποθέσεων που θέτει η διάταξη αυτή, κάθε προσφεύγων θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι θίγεται άμεσα από την παραβίαση ή τις παραβιάσεις της Σύμβασης τις οποίες επικαλείται (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Brumărescu κατά Ρουμανίας* [GC], αριθ. 28342/95, § 50, CEDH 1999-VII).

20. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η δεύτερη προσφεύγουσα ουδόλως συμμετείχε στην επίδικη διαδικασία και δεν μπορεί ως εκ τούτου να ισχυρισθεί ότι υπήρξε θύμα παραβίασης ως προς τούτο.

21. Έπεται ότι, σε ό,τι αφορά τη δεύτερη προσφεύγουσα, η αιτίαση είναι ασυμβίβαστη *ratione personae* προς τις διατάξεις της Σύμβασης, υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3, και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 § 4.

22. Σε ό,τι αφορά τον πρώτο προσφεύγοντα, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3(α) της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

23. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μίας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και της σημασίας της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII). Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στις εργατικές διαφορές

απαιτείται ιδιαίτερη ταχύτητα (*Ruotolo κατά Ιταλίας*, 27 Φεβρουαρίου 1992, § 17, série A no. 230-D).

24. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε πιο πάνω αναφερόμενη υπόθεση *Frydlender*).

25. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δε συνάδει με την απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

26. Επικαλούμενοι το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, οι προσφεύγοντες παραπονούνται για παραβίαση του δικαιώματός τους σε δίκαιη δίκη λόγω μη εξέτασης των ισχυρισμών τους και μη αιτιολογημένης απάντησης σε αυτούς καθώς και λόγω της χρήσης μη νόμιμων αποδεικτικών στοιχείων. Επικαλούμενοι το άρθρο 6 §§ 1 και 3 της Σύμβασης, οι προσφεύγοντες παραπονούνται για παραβίαση των δικαιωμάτων υπεράσπισής τους λόγω του επαναχαρακτηρισμού του πειθαρχικού παραπτώματος στον οποίο προέβη το Συμβούλιο της Επικρατείας. Επικαλούμενοι το άρθρο 8 της Σύμβασης, παραπονούνται για το άνοιγμα των τραπεζικών λογαριασμών τους χωρίς τη συναίνεσή τους και χωρίς να ακολουθηθεί η νόμιμη διαδικασία.

27. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων που έχει στην κατοχή του, το Δικαστήριο, στο μέτρο που είναι αρμόδιο να εξετάσει τους διατυπωθέντες ισχυρισμούς, δε διέκρινε καμία ένδειξη παραβίασης των δικαιωμάτων και ελευθεριών που εγγυάται η Σύμβαση ή τα Πρωτόκολλά της.

28. Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

29. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

30. Οι προσφεύγοντες αξιώνουν 977.036 ευρώ για την οικονομική ζημία τους. Αξιώνουν επιπλέον 15.000.000 και 10.000.000 ευρώ αντίστοιχα για την ηθική βλάβη που υποστηρίζουν ότι υπέστησαν.

31. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το αίτημα για υλική ζημία. Υποστηρίζει επιπλέον ότι τυχόν διαπίστωση παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη.

32. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 λόγω της υπέρβασης της «λογικής προθεσμίας». Συνεπώς, δε διακρίνει αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και της επικαλούμενης υλικής ζημίας και απορρίπτει επομένως αυτό το αίτημα. Απεναντίας, εκτιμά ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στον πρώτο προσφεύγοντα 3.000 ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται από αυτόν ως φόρος.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

33. Οι προσφεύγοντες ζητούν ομοίως 3.000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και 1.500 ευρώ για εκείνα στα οποία υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου.

34. Η Κυβέρνηση αντικρούει αυτές τις αξιώσεις. Υπογραμμίζει ότι ο προσφεύγων δεν προσκομίζει τα αναγκαία δικαιολογητικά για τα ποσά τα οποία αξιώνει.

35. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας, της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], αριθ. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI). Λαμβανομένης υπόψη της απουσίας οποιουδήποτε δικαιολογητικού και της νομολογίας του επί του ζητήματος, το Δικαστήριο απορρίπτει το αίτημα περί εξόδων και δικαστικής δαπάνης.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

36. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς την αιτίαση την ελκόμενη από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας σε ό,τι αφορά τον πρώτο προσφεύγοντα και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον πρώτο προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες, 3.000 (τρεις χιλιάδες) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη,

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 3 Μαΐου 2012, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS**

(υπογραφή)

André Wampach

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Anatoly Kovler

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 15 Μαΐου 2012.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος